

बाल लैंगिक शोषणापासून मुक्तिकडे

सुरक्षित ऑनलाईन शिक्षणासाठी चेकलिस्ट | अर्पण

तुम्हाला आपल्या मुलाच्या सुरक्षेची चिंता वाटते का? तुमच्या मुलांनी ऑनलाईन जगात पाउल आम्ही काही मार्गदर्शक सूचनांची यादी इथे देत आहोत ज्यामुळे तुमच्या मुलांचा ऑनलाईन अनुभव अधिक सुरक्षित बनण्यासाठी मदत होईल.

१. शक्य तेवढे शिकून घ्या

- मुले वापरत असलेले विविध ॲप्स, मुलं आणि किशोर ह्यांकडून वापरली जाणारी ऑनलाईन शिक्षणाची विविध साधने आणि त्यांच्यातील सुरक्षेच्या सुविधा शिकून घ्या.
- बहुतांशी ॲप्सने त्यांच्या वापराकरिता निर्धारित केलेली वयाची अट जाणून घ्या.
- तुमच्या मुलाच्या उपकरणावर (डिव्हाईसवर) पॅरेंटल कंट्रोलस कार्यान्वित कशी करायची हे शिकून घ्या.
- ऑनलाईन संभाषणासाठी मुलांची स्वतःची अशी एक विशिष्ट भाषा असते. ते कशाविषयी बोलत आहेत हे तुम्हाला माहित असल्याची खात्री करून घ्या.

२. पूर्वतयारी करा

- व्हायरसेस आणि रॅनसमवेअर्सपासून (अशी तयार केलेली सॉफ्टवेअर्स ज्याद्वारे तुमच्या उपकरणात व्हायरसचा संसर्ग करून तो व्हायरस काढून टाकण्यासाठी पैशांची मागणी केली जाते) सुरक्षा देणाऱ्या सॉफ्टवेअर्सचा शोध घेऊन, अशा सेटिंग्ज कार्यान्वित करा जेणेकरून मुलांना लैंगिक आशय, सट्टा/जुगार किंवा इतर असामाजिक कृत्यांसाठी उद्युक्त करणाऱ्या संकेतस्थळांना भेट देण्यापासून प्रतिबंधित करता येईल.
- आपल्या माहितीची चोरी किंवा गळती रोखण्यासाठी व गोपनीयतेचे रक्षण करण्यासाठी काही प्राथमिक सुरक्षा सेटिंग्ज चालू केल्याचे सुनिश्चित करा. विविध ॲप्स आपल्या ह्या सेटिंग्जमध्ये वेळोवेळी सुधारणा करत असतात.
- तुमच्या उपकरणातील कोणतीही संवेदनशील किंवा खाजगी स्वरूपाची माहिती ही एखाद्या विशिष्ट पासवर्डच्या मदतीने सुरक्षित ठेवल्याची खात्री करून घ्या आणि तुमची ब्राउजर हिस्ट्री (पूर्वी तुम्ही भेट दिलेल्या संकेतस्थळांच्या नोंदी) वेळोवेळी डिलिट करा, जेणेकरून प्रौढांसाठी निर्माण केला गेलेला कोणताही आशय किंवा तुमच्या एखाद्या मित्राने तुमच्यासाठी पाठवलेला संदेश चुकून तुमच्या मुलाच्या हाती लागणार नाही.
- तुमचे मूल ज्या शिक्षण संस्थेत आणि ज्या ऑनलाईन शिक्षण कार्यक्रमांद्वारे शिकते, त्यांचे स्वतःचे बाल सुरक्षा धोरण आहे का हे तपासा, ते कशा पद्धतीने राबवले जाते आणि ऑनलाईन शिक्षणाची वाढती गरज लक्षात घेऊन, त्यात योग्य त्या सुधारणा केल्या आहेत का ह्याचीदेखील शहानिशा करा. तसेच ह्या धोरणांमध्ये शिक्षकांना सोशल मिडीयावर टाकण्यासाठी, कालांतराने वर्गाची हजेरी मांडण्यासाठी किंवा इतर कोणत्याही कारणास्तव त्यांच्या व्हिडिओ क्लासेसची छायाचित्रे किंवा स्क्रीनशॉट्स घेण्यास मज्जाव केलेला आहे का ह्याची सुनिश्चिती करा.
- शिक्षक/प्रशिक्षक मुलांसोबत ऑनलाईन सुरक्षेवर चर्चा करतात का हे तपासा.

बाल लैंगिक शोषणापासून मुक्तिकडे

३. तुमच्या मुलाला शिकवा

- तुमच्या मुलांसोबत ऑनलाईन जगाशी ओळख करा, विशेषतः जर तुमचं मूल लहान असेल. विविध ॲप्स आणि प्लॅटफॉर्म्सविषयी एकत्र चर्चा आणि डाऊनलोड करा. इंटरनेटच्या सुयोग्य वापरासाठी मुलांसोबत बसून त्यासंबंधीचे नियम निश्चित करा.
- मुलांना आपली खाजगी माहिती जसे की, त्यांची छायाचित्रे, पत्ता, फोन नंबर, बँकेचे तपशील, ऑनलाईन प्लॅटफॉर्मवर टाकली जाणारी स्वतःविषयीची अन्य कुठलीही माहिती, त्यांचे सोशल मिडीया पासवर्ड्स, ईमेलला लॉग-इन करण्याचे तपशील, सार्वजनिक न करण्याविषयी किंवा अन्य कोणत्याही अनोळखी किंवा ओळखीच्या (जसे की मित्रांसोबत) व्यक्तीसोबत शेअर न करण्याविषयी सांगा.
- तुमच्या मुलांसोबत मनमोकळा संवाद साधून त्याला वैयक्तिक सुरक्षेचे महत्त्व पटवून द्या, तसेच ऑनलाईन व ऑफलाईन अशा दोन्ही प्रकारच्या असुरक्षित परिस्थिती ओळखण्यास शिकवा.
- जर तुमच्या मुलाच्या बाबतीत कोणताही ऑनलाईन किंवा ऑफलाईन असुरक्षित प्रसंग उद्भवल्यास, त्यांच्या वयाला अनुरूप असलेला सुरक्षा आराखडा किंवा मार्ग सुचवा. त्यांना ह्याची जाणीव करून द्या की जर त्यांच्यावर एखादी असुरक्षित परिस्थिती आली, तर ते कधीही तुमच्याकडे किंवा अन्य मदतशील प्रौढांकडे जाऊन मदत मागू शकतात.
- एखाद्या युजरला ब्लॉक कसे करायचे किंवा एखाद्या अनावश्यक संदेशाचा स्पॅम रिपोर्ट कसा पाठवायचा हे मोठ्या मुलांना शिकवा. तसेच त्यांच्या मदतशील प्रौढांसोबत चर्चा करण्यास त्यांना प्रोत्साहन द्या.
- मुलाला इंटरनेटवरील शिष्टाचार किंवा इतरांसोबत वागण्याच्या आदर्श पद्धती समजावून सांगा, तसेच ऑनलाईन वर्तनाविषयी असे काही नियम ठरवा, जे मुलांना मान्य असतील आणि ज्यांचे पालन करण्यास मुलं तयार असतील.
- तुमच्या मुलाला जाणीव करून द्या की, ऑनलाईन असताना जर त्याच्यावर एखादी असुरक्षित परिस्थिती आल्यास त्यात त्याची चूक नाही.

४. मुलाच्या गोपनीयतेचा आदर करा

- मुलांसोबत विश्वासाचे असे नाते तयार करा, जेणेकरून ऑनलाईन किंवा ऑफलाईन काहीही घडले तरी तुमच्याशी बोलल्यावर त्यांना सुरक्षित वाटेल.